

TÜRKİYE DÜZE NASIL ÇIKAR?

Aydınlık Gazetesi, 18 Şubat 2020

Yıldırım Koç

Geçenlerde bir arkadaşımın oğluyla sohbet ediyorduk. Yurtdışına gitmeye çalışıyor. İyi bir üniversiteden mezun. Kardeşi de aynı üniversiteyi bitirmiş ve İsveç'te yüksekisans yapmış. Volvo şirketinde de işe başlamış.

Konuştuğum genç, Türkiye'den umudunu kesmişti. Türkiye'nin potansiyeline inancını yitirmişti.

Atatürk döneminde yapılanları anlattım; 1919 yılıyla 1938 yılını karşılaştırdım. "Peki," dedi, "ne yapılırsa bugünkü sorunları aşabiliriz?" Ona anlattıklarımı özetliyorum.

DEVLETÇİLİK CANLANDIRILMALI

Atatürk, başından itibaren devletçiydi. Eğitimde, sağlıkta, ulaşımda, tarımda ve sanayide devletçiliği uyguladı. Atatürk döneminde devletçiliğin amacı bir "milli burjuvazi" yetiştirmek değildi. 1950'li yıllardan itibaren devletçilik, özel sektöre ucuz girdi sağlamak ve siyasi yandaşlar için aralık olarak kullanıldı. Atatürk döneminde bu hatalar yapılmamıştı. Ayrıca devletçilik, milli bütünlüğü sağlamada ve bir millet yaratmada halkı kaynaştırmak amacıyla da kullanıldı. Günümüzde özellikle eğitim ve sağlık başta olmak üzere, ekonominin tüm alanlarında devletçilik, Atatürk dönemindeki anlayışla, yeniden canlandırılmalı.

PLANLI EKONOMİYE GEÇİLMELİ

Atatürk dönemindeki sanayi planlarını anlattım. O günün koşullarında ekonominin planlanması kolay değildi. Elde güvenilir veri yoktu. Ona rağmen, planlı ekonomiye geçildi, sanayi planları yapıldı ve uygulandı. Günümüzde mevcut teknolojilerle ekonominin tüm alanlarının planlanması mümkün. 1963 yılından itibaren olduğu gibi, kamu sektörü için bağlayıcı ve özel sektör için yol gösterici planlama yapılmalı. Özellikle tarım sektöründeki başıbozukluğu aşmada da hem planlama, hem de üreticilerin kooperatifleştirilmesi önemli.

İSRAF ÖNLENMELİ

Sohbet ettiğim gencin kuşağında kapitalizmin gösterişçi tüketim anlayışının etkilerini görebiliyordum. Biraz bu konuyu konuştuk. Benim kuşağım, Cumhuriyetin ilk kuşağının çocuklarıydı. Babalarımız ayrıca İkinci Dünya Savaşı yıllarının sıkıntılarını da yaşamışlardı. Bu nedenle bizler hiçbir şeyi israf etmeme anlayışıyla büyütüldük. Ancak kapitalizm geliştikçe, gösterişçi tüketim anlayışı çeşitli kanallardan yaygınlaştırıldı. Genç arkadaşımın onun yaşamından örnekler verdim. Ayrıca bu israfçı ve gösterişçi tüketimin yalnızca kişilerin değil, devletin ve devleti yönetenlerin yaşamlarında da etkili olduğunu konuştuk. Türkiye'de her alanda israfın önlenmesinin ne kadar büyük bir potansiyel yaratacağına olan inancımı anlattım.

HIRSIZLIK-YOLSUZLUK ÖNLENMELİ

Eskiden hırsızlar ve yolsuzluk yapanlar ayıplanırdı. Ancak daha sonraları bir devlet adamı, "benim memurum işini bilir" diyebilmişti. Atatürk döneminin memurları işlerini iyi yaparlardı; ancak devlet malına kendi mallarından daha fazla sahip çıkarlardı. Kamu kaynakları israf edilmezdi; kamu mallarının kişisel amaçlarla kullanılmasına da izin verilmezdi. Eskiden Etibank'ın genel müdür yardımcısı olan bir yakınımlı anlattım. Avukat olan eşi de Etibank'ta çalışıyordu. Ancak genel müdür yardımcısı, onu işyerine götürmek için gelen resmi arabaya, aynı binaya gidecek olan eşini

bindirmezdi. Kamu kuruluşlarında hırsızlık veya yolsuzluk yapanların üzerine caydırıcı biçimde gidilirdi.

VERGİLENDİRME ADİL OLMALI

Türkiye’de günümüzde en büyük adaletsizliklerden biri, vergilendirmede yaşanmakta. Dolaylı vergilerin payı çok artırıldı. Zenginler ve özellikle şirket sahipleri, çok az vergi ödüyor. Halbuki Atatürk döneminde çok daha adil bir vergilendirme yapılırdı.

Bu genç arkadaşşıma, Atatürk döneminin politikalarının, günümüz koşullarının sağladığı yeni olanaklar da dikkate alınarak geliştirilmesi ve uygulanması durumunda, bu çıkmazdan kurtulabileceğimizi anlatmaya çalıştım. Bunun yolu da millici anlayışların iktidara gelmesinden geçtiğini söyledim.

İşe yaradı mı bilmiyorum. Bakalım Türkiye’nin gücüne inanacak ve yurtdışı sevdasından vazgeçecek mi!